

# VAŠE STAROSTI HOŘTE NA NÁS



## Ředitelská akademie chce podávat pomocnou ruku vedení škol

Už se ví, že ředitelé jsou přetíženi nejen zbytečnou administrativou, ale také spoustou povinností, které se vzděláváním přímo nesouvisejí. Že jim na pedagogickou práci nezbývá tolik času, kolik by si přáli. Mluví se o tom docela často. Bohužel jenom mluví. V závěru kalendářního roku zahájila svoji činnost Ředitelská akademie. Online. Jak jinak. Na svědomí ji mají VÁCLAV TROJAN a MILUŠE VONDRAKOVÁ. Budou úspěšní?

### Kdo za akademii stojí?

**V. Trojan:** Založili jsme ji my dva, ale tvoříme jen základ širšího týmu spolupracovníků. Myšlenky Akademie vycházejí z toho, co se děje v ředitelském terénu minimálně dvacet let. Problémy ředitelů škol se pořád řeší, ale ve chvíli, kdy by se už konečně měly vyřešit, se všechno otočí zpátky a jsme opět na začátku. Znovu se analyzuje a mapuje... Jen si vzpomeňte, co uváděla o práci ředitelů Bílá kniha, jak se o ní hovoří ve všech strategických ministerstva školství, v dlouhodobých zá-měrech a podobně. Už Jiří Kotásek volal po magisterském vzdělávání pro ředitele, pro inspektory. Chtěl je zavítat byrokracie a dát jim excelentní přípravu. A my, místo aby-chom to nějak posunuli, pouze mluvíme.

Základ potenciálu Ředitelské akademie spočívá určitě na našich zkušenostech. Oba jsme ve svém odborném životě lecťíms prošli, spolupracovali jsme na výzkumech i na tvorbě nejednoho významného dokumentu. Setkávali jsme se a stále se setkáváme s lidmi ze škol. Víme, co ředitelům komplikuje život. Připadá mi, že stát neumí, nebo nechce, nebo neví... Přitom běžný ředitel je pár centimetrů nad vodou. Potřebuje systematickou pomoc a podporu. Netvr-díme, že se v terénu nic neděje. Jsou tu velmi zajímavé aktivity – projekt SYPO, SRP, Ředitel naživo a podobně. O něco se snaží ČŠ, vzdělavatelé typu Vysočina Education a mnozí další. Přesto vidíme, že tu něco chybí. Provázanost. Nemám dobrý pocit, když slyším ředitelky mateřských škol, že už jsou na hranič svých možností, vyčerpané. Když vidí animozity mezi jednotlivými ředitelskými skupinami. Ředitelé gymnázíí se často dívají skrz prsty na ředitele základních škol, ti zase na kolegyně z mateřské...

Neděláme si iluze, že bychom v tuto chvíli v malém počtu, i když neustále se rozši-řujícím, všechno zachránili. Ostatně na všechno ani nemůžeme dosáhnout, mno-hé je v gesci úplně jiných lidí. Podle nás je však nutné křičet, že král je nahý. Prostě

pojmenovávat to, co není v pořádku, a navádět k tomu, co by bylo zapotřebí udělat. Například místo vymýšlení dalších dotazníků směřujících k ředitelům škrtnout něco z toho, co je tází. K tomu je ovšem nutné sebrat politickou nebo odbornou odvahu, zrušit zbytečná oddělení, která chtějí po řediteli nesmyslné výkazy, nebo konečně dokončit digitalizaci státní správy.

**Ted' už jste ale přesáhl rezort školství. Ředitelé říkají, že zbytečná admi-nistrativa jim nepřichází tak často z MŠMT, ale od zřizovatelů, krajských úřadů, statistického úřadu a podobně.**  
**V. Trojan:** To je pravda. Ale počkejte si, před volbami si politikové zase na vzdělávání vzpomenou. Budeme až překvapeni, jaké myšlenky jdou napříč politickým spektrem! Až předvolební kampaň skončí, budeme tam, kde jsme byli dřív.

Myslíme si, že bychom mohli ředitelům pomoci běžnou polní prací. Nechceme psát další strategie. Naše zaměření je možné rozdělit do několika oblastí.

Na prvním místě je to přímá podpora. Lidé potřebují vědět, že se o ně někdo stará, že se jim snaží pomáhat. Důležité je také propojovat lidi z terénu, kteří jsou schopni pracovat na systému vzdělávání speciálně určeném pro ředitele. Není to snadné, protože ředitelský terén je velmi heterogenní. Musíme myslet už na učitele, kteří se na tuto funkci teprve připravují. Aby nebyli tak zděšení, až jednou usednou do ředitelského křesla a zjistí, co všechno to obnáší. Něco jiného je bavit se o zkušených ředitelích schopných například spolupracovat na formulování kompetenčního modelu ředitele. Zapomínat se nesmí ani na výborné ředitele, kteří už svoji profesní kariéru ukončili, nebo stojí krátce před jejím ukončením. V systému podpory ředitelů by mohli být cennými mentory, uvádějícími řediteli. Jako odborníky by je mohla využívat například ČŠ.

Velmi důležitou oblastí je také argumen-tace důležitosti, propagace práce ředitelů. Když se bavíme s lidmi mimo rezort, často netuší, co všechno práce ředitele znamená. Že by se měl sice v první řadě věnovat kantorum a žákům, ale že musí být také tak trochu právník, ekonom, stavbyve-doucí, a ještě musí být v předklonu před zřizovatelem... Našich 3000 zřizovatelů je kapitola sama pro sebe. Představovali jsme si, že pro zřizovatele bude škola sta-tek nejcennější a bude si ji hýkat... Bo-hužel všude to pravda není. Také se o tom pořád jen mluví. Teď čekáme na Godota v podobě středního článku.

**Přitom z terénu jsou slyšet obavy, že by to mohli být další úřad, který bude od ředitelů jenom něco vyžadovat.**

**V. Trojan:** Pravda je, že stále není jasné, jestli to má být střední článek řízení nebo podpory, pořád se o tom dlouze diskutuje.

### Zamýšlite se věnovat ředitelům škol všechn stupňů?

**V. Trojan:** Určitě, a to už od škol mateř-ských. S jejich ředitelkami velmi úzce spolupracujeme. Jsou to velice pracovité a odpovědné dámy, bohužel jsou často podceňovány. Mnohé potřebují podpořit v profesním sebevědomí, v odborné ko-munikaci, v komunikaci s dospělými vůbec. Přitom když si vzpomenu na své působení v Centru školského managementu, s ředitelkami mateřských škol byla vždy výborná spolupráce. Reagovaly třeba na věci, na které nepřišli gymnaziální ředitelé.

### Bylo to tím, že víc vnímaly, nebo víc chtěly?

**V. Trojan:** Možná obojí, jsou opravdové, jejich pohled na věci kolem nich je mno-hem barvitější. Bavili jsme se například o PISE. Řadu středoškolských ředitelů ne-zajímala, když se tohoto mezinárodního šetření jejich žáci neúčastnili. Ředitelky mateřinek reagovaly okamžitě: Věnujeme se čtenářské pregramotnosti, děláme Školky bez televize, organizujeme Čtení pro rodiče, Noc ve školce. Chápaly souvislosti. Mnohé oblasti, jimiž se zabývají ško-ly vyšších stupňů, byly schopny na úrovni schopností dětí předškolního věku začle-novat do aktivit své mateřské školy.

**M. Vondráková:** V předškolním vzdělávání startuje mnohé. Tady se tvoří vztah ke vzdělávání, vztah sama k sobě, k tomu, jakou hodnotu bude jednou vzdělávání pro

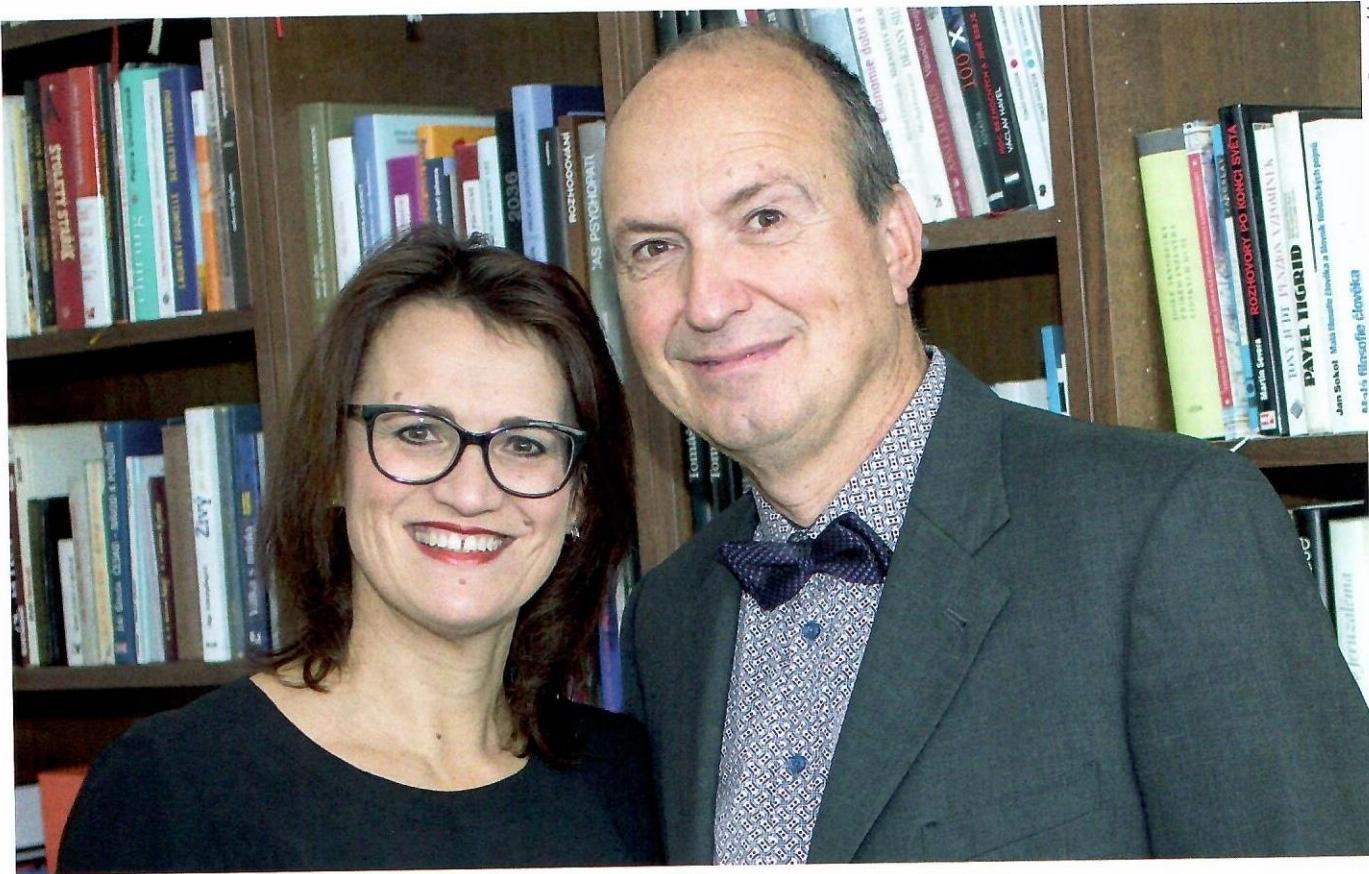


Foto: archiv

děti mít. Mateřská škola má šanci vstípit to i dětem z méně podnětného prostředí. Když se tento potenciál v předškolním věku nezachytí, později to můžeme dohnát jen s obtížemi. Ostatně o vyrovnaní podmínek by se mělo víc mluvit ve všech školách. Nejde jen o rozdílnou úroveň žáků, ale také o rozdílnou úroveň ředitelů jako osobnosti, o jeho profesní kvalitě. Měli bychom se víc zamýšlet nad tím, jak velký vliv mají jeho řídící schopnosti na výsledky vzdělávání žáků.

**Máte pravdu, že rozdíly zejména mezi ředitelkami mateřských škol jsou velké. Naprostá většina se snaží, aby jejich škola pracovala co nejlépe, a také se jim to daří, ale při jednání se zřizovatelem, s partnery školy a konečně i s rodiči už sebevědomě tak často nejsou.**

**V. Trojan:** Málo na ně myslíme. Poměrně často jsem od ředitelk mateřských škol slyšel připomínku, kterou mnoho vzdělavatelů zcela opomíjí: Dáváte příklady jenom ze základních a středních škol. To

je chyba. Přitom týmy materinek jsou velmi vděčné. Ale aby to nevypadalo, že v čele mateřských škol nejsou suverenní osobnosti. Znám dost ředitelek, které jsou skutečně sebevědomými partnery zřizovatelů, ředitelů základních škol, o rodičích nemluvě.

Už dlouho se mluví o tom, že vzdělávací zařízení by měla být centry místní komunity. Zmiňované jsou nejčastěji základní školy, ale ty v každé obci nejsou, materinek je mnohem víc. Když se kolem nich začne vytvářet ostrůvek pozitivní deviace, začnou se k nim postupně přidávat další... Už proto bychom jím měli dávat odpovídající podporu.

Ale nejsou to jen mateřské školy, které jako by stály na okraji zájmu společnosti, i když je hodně potřebujeme. Jsou to například i základní umělecké školy. S jedním z jejich ředitelů, s Jiřím Stárkem přemýšíme o tom, jaká podpora by pro ně byla nejúčinnější.

### Chceme dělat ředitelům také radost, říká Václav Trojan

Dostal jsem možná trochu bláznivý nápad pěstovat také ducha ředitelů. Jednou za čtrnáct dní vždy ve čtvrtek chceme vysílat prostřednictvím You Tube desetiminutová setkávání v knihovně. Odkaz najdou učitelé na našem webu.

Pokaždé představím nějaký titul, který by mohl řediteli zaujmout. Mohl by jim dát něco pro jejich odbornost i pro ně samotné. Knížku představím, něco z ní přečtu... Zahájil jsem knížkou Nepřátelé společnosti od Paula Johnsona. Varuje, že vždycky, když byla potlačena střední vrstva, se společnost zastavila. A my v tuto chvíli máme střední vrstvu potlačenou... Připravenou mám Černou labuť Nassima Nicholase Taleba, ale také odbornou literaturu, kterou by měli ředitelé znát.

**M. Vondráková:** Kontinuálně se chceme věnovat celému spektru škol.

### To je ale hodně široký záběr...

**V. Trojan:** Máte pravdu, ale už teď jsme v kontaktu s asociacemi škol všech stupňů a počítáme s tím, že množina spolupracovníků bude narůstat. Nechceme se vůči komukoli vymezovat. Vadí mi bratrstva kočičí pracky, která se ve školství také objevují. Vždyť to znáte, urvat projekt za každou cenu! Jen aby ho nezískal někdo jiný. Proč naopak nepřizvat schopné lidi ke spolupráci? Naši předností je, že si můžeme dovolit být upřímní, i když se to někomu nemusí líbit. Už je čas mluvit otevřeně. Kdyby se tímto způsobem mluvilo dřív, mohli jsme být dál. To ještě byly na inovace peníze.

**M. Vondráková:** Potřebovali bychom takovou svobodu společnosti, aby mohl člověk věci pojmenovávat bez podezření, že na někoho nebo něco útočí. Aby se nikdo nebál pojmenovat faktický stav. Primárním zájmem by mělo být vyřešení problému.

**V. Trojan:** Když my se vždycky dostaneme k bodu, kdy „to“ nejde. A nehledáme proč. Natož abychom to řešili. Dejme tomu, že se budeme bavit o učitelské přípravě a dostaneme se k fakultám vzdělávajícím učitele. Že jsou velice často „zaseknuté“ se ví, ale nic se s tím nedělá. V souvislosti s tím jsem rád, že jsme vsadili na nezávislost. Rada lidí se diví, že jsme šli na „volnou nohu“, že nechceme donátora. Ten by sice pomohl ekonomicky, ale na druhé straně by si nastavil nějaké podmínky.

**Mgr. MILUŠE VONDRAKOVÁ** se dlouhodobě věnuje tématu zavádění inovací ve vzdělávání. Více než dvacet let aktivně učila v mateřské a základní škole, byla koordinátorkou tvorby ŠVP, pracovala jako hlavní metodička pro primární a preprimární edukaci a jako projektová manažerka a lektorka v EDUkační LABoratorii. Podílela se na přípravě a realizaci projektů Škola dotačem, Škola hrou, Zavádění formativního hodnocení a dalších. Je odbornou garantkou programů DVPP pro předškolní vzdělávání v oblastech čtenářské a matematické pregramotnosti. Na ředitelské pozici působila ve společnosti Tutor, s. r. o., v rámci své pracovní pozice na MŠMT se věnovala problematice dlouhodobých záměrů vzdělávání. Dříčím způsobem se podílela také na přípravě Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. Svou publikární činnost zaměřuje na rozvoj pregramotností u dětí v předškolním věku.

**PhDr. VÁCLAV TROJAN, Ph.D.**, se dlouhodobě věnuje rozvoji a podpoře ředitelů a ředitelů škol, jejich zástupců a prakticky všem skupinám pedagogických pracovníků hlavně v oblasti pedagogického vedení. V poslední době se hodně zabývá vztahem mezi řediteli škol a jejich zřizovateli. Působil jako vedoucí katedry Centrum školského managementu na Pedagogické fakultě UK v Praze. Spolupracuje na systému vzdělávání a podpory vedoucích pedagogických pracovníků v Čechách v souvislosti s tvorbou Strategie 2030+. Působí jako nezávislý konzultant, lektor i autor odborných i popularizujících textů, ve nichž se zaměřuje zejména na oblast pedagogického vedení. Právě vycházející publikací je Ředitel školy – Uvažování o vyvažování života ředitelů škol ([www.vaclavtrojan.cz](http://www.vaclavtrojan.cz)).

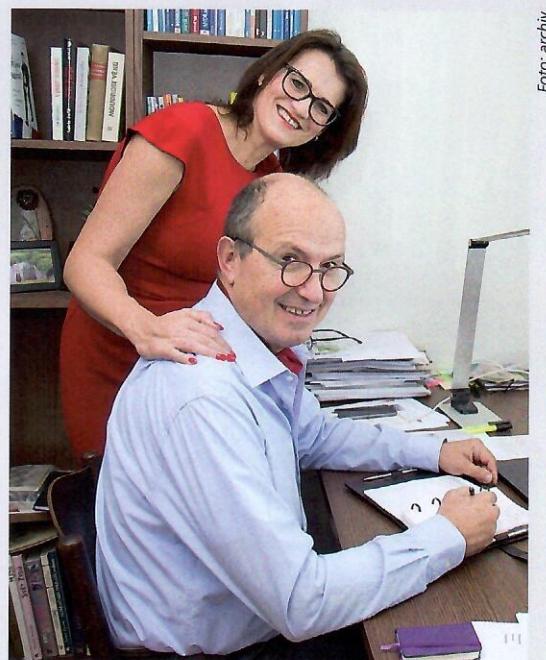


Foto: archiv

#### ► Znamená to, že všechno podnikáte na vlastní triko? Nejste kryti nějakou hlavičkou?

**V. Trojan:** Jen sami sebou, a to zcela zá-měrně. V tuto chvíli už máme rozběhnuto pář seminářů, spolupráci se zřizovateli a podobně. Jdeme do toho naprostě otevřeně. Ředitelská akademie je v tuto chvíli založená jako s. r. o., nebude se schovávat za projekt, za „nezisk“ nebo něco podobného. Jsme přesvědčení, že ve spolupráci s MAPY, KAPY a dalšími se rozjedeme.

**M. Vondráková:** Vsadili jsme na „polní práci“, která nám bude přinášet zdroje na obživu. Nepotřebujeme honosné kancléře, stačí nám náš obývák. O to častěji budeme vyjíždět za lidmi.

Akademie vznikla v momentě, kdy máme profesně co nabídnout. Víme, o čem se mluví, jsme s lidmi z terénu nablízko. Není to pohled z letadla, ale prošlapaná cesta. Máme na co navázat. Myslím, že to je ten nejčistší základ.

#### Máte velkou a zároveň těžkou šanci propojit to zajímavé, co se v různých oblastech školství děje. Chopíte se jí?

**M. Vondráková:** Propojovat chceme určitě, oba spolupracujeme s mnoha partnery na mnoha úkolech. Jsme do nich vtaženi, ale zároveň chceme být jejich zrcadlem. Vážíme si projektu Ředitel naživo, je úžasný, ale pracuje s výběrovými jedinci. My budeme těmi, kteří řeknou: V Horní Dolní je také schopný ředitel, který potřebuje pomoc. Nebojíme se o tom mluvit.

**V. Trojan:** Nechceme být mostem, protože po mostě se šlape. To říkal už Jan Masaryk. Ale spojovat, ano, to je naše přání a zároveň úkol, který jsme si dali. I když není snadný. Právě proto, že jsme zapojeni

v různých aktivitách – ČŠI, NPI, MŠMT – vidíme věci z většího nadhledu, můžeme proto rychleji reagovat. Může se ale stát, a už se stalo, že jsme byli v týmech, které si oponovaly. Bylo to velmi delikátní jednání. Není bez zajímavosti, že když se pak bavíte s těmi, kdo na obou stranách rozhodují, leckdy zjistíte, že názor mají stejný.

#### Trochu jsme utekli od podpory ředitelů...

**V. Trojan:** Další oblastí, v níž chceme spolupracovat, je otázka zřizovatelů. Už jsem to našel. Kraje jsou na tom jako zřizovatelé mnohem lépe, protože jsou na tuto funkci vybaveny. Na odborech školství pracují vesměs lidé, kteří se ve školství pohybovali. Zastupitelé v malých obcích jsou na tom mnohem hůř. Některé ředitelé si stěžují. Chápu je, ale strefovat se do těchto zřizovatelů není fér. Jak jsem před časem slyšel na jedné konferenci, mají se řídit asi 4000 zákony. Jak potom můžeme vyčítat starostovi, že nezná zrovna ten školský?

**M. Vondráková:** Abychom těmto zřizovatelům – a potažmo i školám – pomohli, připravili jsme pro ně semináře s tématy, jako je pomoc při konkurzu, kritéria hodnocení ředitelů škol a podobně.

**V. Trojan:** Ani s těmito aktivitami nejsme sami. Nejsme tak naivní, abychom si myslí, že všechno vyřešíme. Ale máme co nabídnout. Jsme bráni terénem, což je důležité. Za deset let, kdy jsem působil v Centru školského managementu, jsem se setkal s tisíci lidmi, kteří znají mé názory. Když dneska přijedu na jakékoli ředitelské fórum, jeho účastníci vědí, koho mají před sebou. Je to velmi nesmlouvavé a náročné publikum, hned tak někomu nevěří. Naším základním slovem bude sdílení a taky sítování. Nejen brát, ale i dávat.

**M. Vondráková:** Uvědomujeme si, že vzdělávací terén je trochu pokroucený projekty. Ne všechny jsou kvalitní, protože některí lidé skáčou z jednoho projektu do druhého, jen dokud jim to přináší finanční efekt. Slovo projekt proto v mnoha lidech evokuje představu: Teď po nás něco budou chtít, ale nic nám nevrátí. Původní záměr, že projekt ověří, jestli je jeho myšlenka životaschopná, a hlavně dlouhodobě udržitelná, už dávno neplatí. Lidé vstupují do projektů s vidinou, že jim přinesou finance na něco, co škola potřebuje, alespoň na pár let. Investují do projektu spoustu energie, sil, a za tři roky je konec. Už nevěří tomu, že by díky projektu něco získali do dalších let... Je čím dál složitější někoho pro projekty nadchnout, učitelé jsou vyčerpaní. Rádi bychom je přesvědčili, že ze všeho nejdůležitější je poctivá práce.

**Ted' mluvíme o ředitelích, kteří jsou aktivní, chtejí na sobě dál pracovat. Existuje ale skupina ředitelů, kteří jsou uzavřeni ve své škole, co je mimo ni, je tolik nezajímá. Nikam nejezdí, k ničemu se nehlásí. Jak na ně dosáhnout?**

**V. Trojan:** Tohle mohu jenom potvrdit. Když přijdete na konferenci týkající se školství, potkáváte vesměs stejné tváře. Samotného mě udivuje, že se ostrůvky pozitivní deviace častěji nespoují. Nebo že se spojují pomalu.

Ředitele uzavřené do čtyř stěn musíme přesvědčit, ale vím, že v tuto chvíli je to hodně obrozenec. Na druhou stranu, když se k nim onou polní prací dostanete, často zjistíte, že jejich schování se ve škole není tak jednoznačné. Starají se jen o svoji školu, ale starají se o ni dobrě. Třeba jen nemají ambici jít někam dál.

**V ten moment začnu naopak přemýšlet, jak to dělají ředitelé, kteří jsou všude. Jak**

A zase jsem u podpořily Redetelu školy, když budeme dnešekonečná filkařat, co všechno freeteli musí, že nemá dost času na peda- vysílet žas. Podlejme se na tvarůžek. Už je ne- kolik lidí přišlo konkurzum. Větší 48 % konkuruje bývalým ženám učitelského úřadu, ve skole mohli byt exekutivní představitelé, takže proti němu nikdo nesíle, ale nepřekrží. Praze býly školy, do nichž se ke konkuruji plí roků nedostavili nikdo.

Vzít ji na sebe aje nebudě k závidě-  
nul...  
Výstřel je klasickým, ale  
hlásíme se k němu. Naopak v extrémním tomu, že  
kem terapie je slyšet názor, že pokud se  
nepodává presevedictví, že skutečného  
o revizi vlivce vzdávovat. To si může, kdo  
chce, povídávat něco o 50 % (takto), kteřou je  
třeba skrtnout, pravdu nemá. Podle jeho  
pracují dneska. Tam, kde je kvalita výsled-  
ků presevedictví, že skutečný pedagogický le-  
der. Closek schopný pedagogicky sbor-

M. Vondrákova: Obtížne to bude zájmeno v súvislosti s revízii RV, čož je myšlensko z nejdulžtejšich témat. Bez predielu se nauchí s nimi komunikovať srozumiteľne až možno formou. Domnívám sa, že tady uveríteľne byt násť role docela zásadnej.

Ministersvto skolsvtv neti ve snadne situa  
ci. Ma v rukou dlejzta rozehnuty, potre  
buje sepeti s praxi. Prvton Presvedcet po  
dlouhem obdobu prehlezet reditele, ze  
ma cenu s um jit, nebdue jednoduché.

Nastoupila zvláštní modá stereotypat se do druhých. Růžka, co kdo dělá spartané. S podtextem: My to dělame dobré, ostatní jsou hlipaci. Jsem přesvědčená, že je nerozpak třeba ocenit kázděho, komu se něco po-vede.



Máte koloem sebe pedagogy zvoucných jmen, spolupracujete mimo jiné také s minisetersvem školství. Slyší na V. Trojan: Věřím, že si jste bude. Zatím vstřícní žasjmavý myslílenkám. Skutečně ještě neznamená, že jsou stejně jako ČSÚ nout, že probíhá problemovávání otevřené, ještě neznamená, že se stavíme proti ministrůstvu. Naopak. Podtahem jednoho straniceho řešení se všechno vrací do počátku. Dneska to již nejdě. Těžkým se, že budu mocí říct: Pan mládežník pro reditelné vyborné věci.

Jedno se mi v poslední době nelíbí. Na jedné straně korona lidí sponžuje, na druhé žadou by akcentovala nesnášenlivost.

M. Vondráková: V každém případě se o to budeme snažit. Reditelský trenér máme zmapovány. Pokud by nedbal pomoci možností v našich silách, víme, na koho mentálně v každém případě fungují krajiska.

Nikáž? Jste připraveni mu pomoci, nebo ho odkažat na regionálního spolupracovníka?

Kdo chce, může se na vás obrátit, a vy budeme snazit. Reditelský případě se o to už každým zájemcem.

Úž nemůžeme mít školy jako konkurenční. Normativní finančník je často stávající proti schématu, když všechno je všechno. Pracovníci se mohou snažit využít svého postavení, aby měla byt hlavní naplň jeho plán. Sama cesta jde už všechny. Pracovník může sám získat nové pozice, nebo i naopak. Nezáleží, že jsou mezi nimi někdy diametrální rozdíly. Nebudu se je posmenovat. Tady umělji super tohle, tam zase něco jiného. Muzeum je poradit odborníka pro středování, lektora pro sborovnu.